

РАЗУМЕМ ШТА ЧИТАМ 5

РАЗУМЕМ ШТА ЧИТАМ 5

РАДНИ ЛИСТОВИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
– УВЕЖБАВАЊЕ ЧИТАЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ –

аутори мр Саша Гламочак
мр Александра Кузмић
мр Милорад Рикало

илустровао Милош Алексић

рецензенти др Драгица Павловић-Бабић, *Институт за психологију*
Филозофског факултета у Београду
доц. др Весна Ломпар, Филолошки факултет, Београд
Слободанка Живковић, професор српског језика
и књижевности, *Десета београдска гимназија*, Београд
Славка Јовановић, професор српског језика,
ОШ *Дринка Павловић*, Београд

уредник мр Александра Станић

лектор и редактор Виолета Бабић

ликовни уредник Андреј Војковић

графичко обликовање Драгица Динчић

издавач Креативни центар
Градиштанска 8
Београд
Тел./факс: 011/ 38 20 464, 38 20 483, 24 40 659
www.kreativnicentar.rs

за издавача мр Љиљана Маринковић

штампа Графипроф, Београд

тираж 3.000

copyright © Креативни центар 2009

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:811.163.41(075.2)(076)

ГЛАМОЧАК, Саша, 1969-

Разумем шта читам : радни листови за
српски језик : увежбавање читалачке вештине
/ [аутори Саша Гламочак, Александра Кузмић,
Милорад Рикало ; илустровао Милош Алексић]. –
Београд : Креативни центар, 2009 (Београд :
Графипроф). – 143 стр. : илустр. ; 30 см

Тираж 3.000.

ISBN 978-86-7781-722-0

1. Кузмић, Александра [аутор] 2. Рикало,
Милорад [аутор], 1955-

COBISS.SR-ID 169513740

РАЗУМЕМ ШТА ЧИТАМ 5

РАДНИ ЛИСТОВИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
– УВЕЖБАВАЊЕ ЧИТАЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ –

Креативни центар

САДРЖАЈ

УВОД	3–6
РАДНИ ЛИСТОВИ	
1. Древни свет	7–40
2. Свет прича	41–70
3. Свет је један	71–100
О РЕШЕЊИМА	101–102
РЕШЕЊА (са означеним аспектом читања)	
1. Древни свет	103–115
2. Свет прича	116–128
3. Свет је један	129–137
ТАБЕЛЕ С РАСПОРЕДОМ ЗАДАТАКА, ПО АСПЕКТИМА ЧИТАЊА, У СВАКОЈ ЦЕЛИНИ И СВАКОМ РАДНОМ ЛИСТУ	
1. Древни свет	138
2. Свет прича	139
3. Свет је један	140
КОРИШЋЕНИ ТЕКСТОВИ	141–143

УВОД

Збирка радних листова РАЗУМЕМ ШТА ЧИТАМ намењена је увежбавању и провери **читалачке вештине**, односно разумевања прочитаног текста. Научена слова, повезивање слова у речи и речи у реченицу само су први корак у припреми за овладавање том вештином.

Зато је веома важно да од првих сусрета с писаним текстом било које врсте ученик буде правилно вођен, да научи да се креће по тексту, да препознаје његову сврху, да разликује битно од небитног, да пронађе у њему одговоре које тражи, да процени квалитете текста, да изведе закључак у вези са садржином и формом елементима текста, да формира, искаже и аргументује свој став. Наравно, при таквом увођењу ученика у свет писане речи, као и у различите читалачке ситуације – од једноставних до сложенијих – увек треба имати на уму његов узраст и могућности карактеристичне за тај узраст.

Овладавање читалачком вештином не води само ка успеху у предмету *Српски језик и књижевност* већ отвара врата разумевању појмова, појава и њихових односа и у свим другим наставним областима. Та вештина такође помаже ученику да се у свакодневном животу спремније суочи с најразличитијим информацијама, да их разуме и да на њих адекватно одговори. Захваљујући тој вештини, обликује се учениково естетско, морално, и друштвено биће.

Збирка садржи 45 радних листова, распоређених у три тематске целине, према теми текстова на којима се увежбава читалачка вештина: 1. *Древни свети*; 2. *Свети прича*; 3. *Свети је јеган*. У радним листовима налазе се књижевни и некњижевни (информативни) текстови који су дати у линеарном (континуираном) облику, као што су одломци из прича и романа, чланака и приказа, или у нелинеарном (неконтинуираном) облику, као што су: табеле, мапе, временске прогнозе, дијаграми и слични текстови на које ученик наилази у школској средини и својој околини – на улазу у школу, на школској огласној табли, табли у учионици, на зидовима учионице, школској оградни, уличним паноима, телевизији, у превозним средствима, у новинама итд.

Текстови су бирани према темама које ученици обрађују у предметима: Српски језик, Историја, Географија, Биологија, што значи да су усклађени с наставним планом и програмом за пети разред, као и према интересовањима и потребама ученика у том узрасту. Сваки радни лист има више захтева/задатака који су у вези с текстом у радном листу. На те захтеве, који могу бити затвореног и отвореног типа, ученик треба да одговори заокруживањем, подвлачењем, дописивањем, повезивањем, исказивањем става у вези с различитим појавама у тексту или деловима текста и образлагањем става на основу свог знања и искуства.

Читалачка вештина и аспекти читања

У ову збирку уграђена је савремена пракса из области испитивања читалачке вештине ученика. Дефинисање **читалачке вештине**, као и објашњење различитих аспеката читања, засновани су на међународним испитивањима ученичких

постигнућа у одређеном узрасту (PIRLS, NAEP, PISA*), као и на докторској дисертацији Драгице Павловић-Бабић. **

Читалачка вештина или читалачка писменост подразумева разумевање, коришћење писаних текстова и размишљање о њима да би се постигли лични циљеви, развила знања и потенцијали и учествовало у животу заједнице.

Аспекти читања односе се на:

- А. разумевање општег смисла текста
- Б. проналажење информација у тексту
- В. тумачење текста
- Г. вредновање садржаја текста
- Д. вредновање форме текста

Шта сваки аспект значи?

- А. разумевање општег смисла текста подразумева:
 - препознавање и одређивање главне теме, главне идеје; битних идеја
 - препознавање и одређивање околности и миљеа догађаја
 - разумевање значења, смисла и сврхе текста
 - смишљање и бирање наслова за текст и поднаслова за делове текста
 - разумевање димензија на графикону, података из табеле, мапе
- Б. проналажење информација у тексту подразумева:
 - проналажење информација у једном тексту или у више њих
 - уочавање информација са сличним значењем
 - уочавање информација са различитим значењем
 - класификовање информација из једног или више текстова у одређене категорије
- В. тумачење текста подразумева:
 - упоређивање и супротстављање информација
 - разумевање значења речи, реченица из текста
 - закључивање о различитим односима у тексту (особине, понашања ликова; битно – небитно; главно – споредно; узрок – последица; циљ – средство; временски след догађаја...)
 - аргументовање закључака
 - препознавање намере аутора
- Г. вредновање садржаја текста подразумева:
 - процењивање текста на основу претходног знања, искуства, идеја
 - исказивање и доказивање свог става у вези с текстом
 - повезивање текста с другим изворима – упоређивање по сличности и разлици
 - процењивање важности појединих информација
 - упоређивање информација из текста са савременим моралним и естетским вредностима

* PIRLS, Progress in International Reading Literacy Study, www.pirls.org.

NAEP, National Assessment of Educational Progress, www.nagb.org.

PISA, Programme for International Student Assessment (OECD), www.pisa.oecd.org

** Д. Павловић-Бабић, *Евалуативна истраживања образовних институција: концептуалне и методолошке могућности и ограничења*, Филозофски факултет, Београд 2007.

Д. вредновање форме текста подразумева:

- одређивање жанра
- анализирање, форме и структуре текста
- уочавање логичке организације текста
- процењивање начина и стила писања
- разликовање чињеница од интерпретације
- уочавање ауторових предрасуда, пристрасности и тежње ка убеђивању читаоца

Посебне делове ове збирке чине РЕШЕЊА и ТАБЕЛЕ.

У РЕШЕЊИМА је сваки захтев из радног листа обележен ознаком за аспект читања који се тим захтевом испитује тако да наставник, ученик и родитељ могу да провере којим је аспектима ученик овладао, а којима треба посветити додатну пажњу. У захтевима затвореног типа, у којима постоји само један тачан одговор, тај одговор је написан, заокружен или подвучен, а код захтева отвореног типа дати су претпостављени тачни и нетачни одговори.

Из ТАБЕЛА се за сваки задатак из радног листа види на који се аспект задатак односи, као и како су задаци распоређени по целинама и радним листовима.

Надамо се да ће збирка радних листова РАЗУМЕМ ШТА ЧИТАМ бити корисна и наставницима, и родитељима, и ученицима, којима је првенствено намењена. Наставници могу да је користе да би обогатили рад на часу, родитељи – да би лакше пратили напредовање свог детета, а ученици – да би проверили како се полако али сигурно развија њихова читалачка вештина.

Развој читалачке вештине биће и њихово, а и наше задовољство.

Аутори збирке

Драги и поштовани читаоци и читајтељке,

*Одавно сте научили да у повезаним словима откријете реч, у повезаним речима – реченицу, у повезаним реченицама – различите врсте текстова. Сад већ сасвим сигурно и слободно улазите у свет писане речи и крећете у истраживачки поход који се зове – **читање с разумевањем**.*

У том истраживању открићете многа нова што се крије у свету око вас, али и у свету у вама. Треба да budete стрпљиви и пажљиви јер посао истраживача није лак. На путу ка благу до којеј вас читање води важно је имати и добру мају да не бисте залушали.

Радни листови који су пред вама јесу нека врста маје. Они вам указују на различите путеве који вас воде до изражене благе – нових информација, нових сазнања и нових уживања – која вам нуде одабрани текстови из ове збирке. Текстови су преузети из прича, романа, енциклопедија, новинских чланака, са Интернета.

Сваки текст који читате, ма које врсте био, јесте сусрет – с познатим светом, с непознатим светом, с вама самима, са онима који су вам слични и са онима који су другачији. Слободно крените у тај сусрет. Посматрајте бољији за једно ново искуство. Посматрајте вештији и сигурнији него што сте били. Посматрајте спрежнији за нове читалачке изазове, истраживања, сазнања и задовољства која вас очекују наредних година у свету писане речи.

1. ДРЕВНИ СВЕТ

У овом делу збирке читаћеш о:

- старим боговима
- моћним владарима
- славним војсковођама
- непознатим уметницима
- митовима и легендама
- историјским догађајима
- уметничком стварању
- чувеним грађевинама

БОГОВИ У СТАРОЈ ГРЧКОЈ

бог/богиња	особине
Атена	Богиња мудрости, снаге и одважности. У њеним рукама су штит и копље.
Зевс	Најмоћнији и највише слављен међу боговима. Бог неба и грома. Чак се и његова браћа Хад и Посејдон покоравају његовим заповестима.
Посејдон	Моћни владар морских струја. Често га називају и земљотресцем. Трозубац је знак његове моћи.
Хера	Богиња која прориче будућност. У браку је са Зевсом и често се сукобљава с њим због његове врховне власти и велике моћи. На крају се увек покорава његовој вишој вољи.
Аполон	Он је озбиљан и строг, као и његов отац Зевс, нарочито кад кажњава кривце. Уме да буде и нежан, због чега је и заштитник поезије. У његовим рукама су сребрни лук и стреле.
Хермес	Он је у Зевсовој служби – на све стране лети у златној крилатој обући и преноси његове поруке. Заштитник је трговаца и путника.
Хефест	Бог ватре и ковачке вештине. Живи у дивним дворима, које је сам саградио, и израђује чудесне уметничке предмете.

1. На основу овог текста напиши у каквој су вези:

Зевс и Хад _____

Зевс и Хермес господар и слуга _____

Зевс и Хера _____

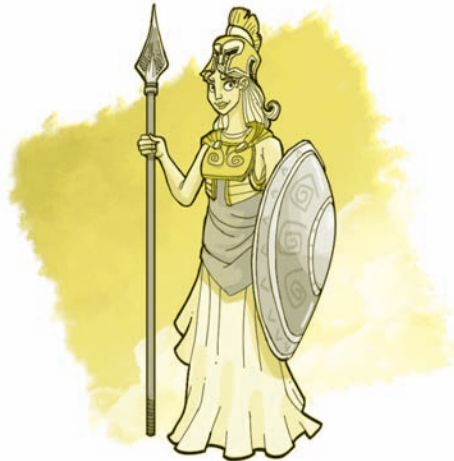
Зевс и Аполон _____

2. Ко је на сликама? Напиши испод сваке слике име бога/богиње користећи се текстом.

3. Замисли да се налазиш у свету у којем живе грчки богови. Потребна ти је њихова помоћ. Сви богови, осим Зевса, спремни су да ти помогну. Напиши име богиње, односно бога од кога тражиш помоћ.

- а) Ако те је задесила невоља током пута, помоћи ће ти _____.
- б) Ако желиш да напишеш лепе стихове, помоћи ће ти _____.
- в) Ако ти треба савет у вези с неким проблемом, помоћи ће ти _____.
- г) Ако ти се поломио штит, помоћи ће ти _____.
- д) Ако си морепловац који се нашао у бури, помоћи ће ти _____.

4. Зашто се Хера, према овом тексту, покурава Зевсовој вољи?

5. Који од описаних богова/богиња има супротне особине?

Збирка радних листова *Разумем шѡа чиѡам* намењена је ученицима и ученицама петог разреда. Она треба да им помогне да овладају вештином читања и разумевања књижевних и информативних текстова, да их поведе ка уживању и сналажењу у свету писане речи.

ISBN 978-86-7781-722-0

9 788677 817220

www.kreativnicentar.rs